

Asia: VN/19859/2020

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta (todistus negatiivisesta testituloksesta)

Lausunnonantajan lausunto

Yleishuomiot hallituksen esityksestä?

Hallitus pyytää lausuntoja lakiesityksestä, joka lieventäisi matkustusrajoituksia Suomeen COVID-19 pandemian aikana. Tautitapausten ilmaantuvuusluvun rajaksi ollaan asettamassa 25 tartuntaa sataatuhatta henkeä kohden ja tämän ilmaantuvuusluvun maista voisi Suomeen matkustaa ns. tuplataustuksen ja karanteenin kautta. Tuplataustaus vaadittaisiin kaikilta yli 72h maassa viipyviltä.

Euroopan komissio julkaisi viime perjantaina uudet suosituksensa, jotka ovat merkittävästi lievemmat kuin Suomen. Euroopan tavoite on pitää yhteisöt elossa ja elinvoimaisina.

Komissio ehdotti, että vapaata liikkuvuutta ei saisi rajoittaa, jos tautitapausten määrä on alle 50 sataatuhatta henkeä kohden edellisten 14 vuorokauden aikana tai positiivisten testien määrä olisi korkeintaan kolme prosenttia testatuista. Lisäehtona on se, että lähtömaassa tehdään viikoittain yli 250 testiä sataatuhatta asukasta kohden.

Ymmärrämme lähtömaan testauksen tärkeyden, mutta tuplataustaus lähtö- ja kohdemaassa ja mahdollinen karanteeni tai testipakko kohdemaassa käytännössä estää monen matkailijan joulumatkailun Lappiin. Lisäksi tämä ei tue Lapin kestävän matkailun periaatetta. Pitkästä viipymästä rankaistaan ja lyhyeen viipymään kannustetaan. Tämä lisää matkailun hiilijalanjälkeä herkässä arktisessa luonnossa.

Huolestamme on myös se että useassa Euroopan maassa testiin ei pääse julkisen eikä aina yksityisenkään terveydenhuollon kautta ilman oireita tai altistumisepäilyä. Lisäksi matkailijalla ei ole mitään taetta siitä että testitulokset valmistuvat ennen matkaan lähtöä, jolloin matka voi peruuntua aivan viime tipassa ja matkailijalle voi koitua peruutuksesta merkittävät taloudelliset menetykset.

Yksityisen terveydenhuollon kautta hoidettuun satoja euroja maksavaan testaamiseen ei ole monella matkaan lähtevällä perheellä varaa. Matka Suomeen voi jäädä tekemättä.

Terveysturvallinen matkailu on Lapin ja matkailualueen ensisijainen tavoite, mutta tiukka karanteenimääräys ilman matkustuskuplan muodostamismahdollisuutta vie meiltä suurimman osan kansainvälisistä turisteista.

Lappilaiset perheet, kylät ja kunnat tarvitsevat kansainvälistä matkailua. Edessä voi olla suurtyöttömyys, jonka seuraukset ovat kohtalokkaita ja pitkäkestoisia. Esimerkiksi Kittilän työttömyys oli huhtikuussa 2019 huhtikuussa vain noin 8% ja koronan vaikutuksesta tämän vuoden huhtikuussa vertailtuna lähes 28%. Kymmeniä vuosia rakennettu Lapin matkailuinfra voidaan menettää.

Kuusikymmentä prosenttia Lapin matkailuyrittäjistä ei jatka toimintaansa kymmentä kuukautta pidempään, jos ulkomaisia asiakkaita ei tule riittävästi talvikaudella 2020–2021. Näin ollen työttömien määrä kasvaa matkailualalla nopeasti yli 4000 hengellä ja arviolta noin 160 yritystä (200 toimipaikkaa) menee konkurssiin kesäkuun 2021 loppuun mennessä.

Lapin matkailu on sukeltanut jo nyt vuoden 1995 tasolle. 79 prosenttia ohjelmapalveluyrityksistä arvioi menettävänsä vähintään 80 prosenttia liikevaihdostaan syys–joulukuussa verrattuna vastaavaan aikaan viime vuonna. Lähes kaikki Lapin tälle vuodelle kaavailut investoinnit on pistetty jäihin. Vaikutukset matkailusta epäsuorasti tulonsa saaviin yrityksiin on myös merkittävä.

Työ- ja elinkeinoministeriön arvioiden mukaan palautuminen viime vuoden tasolle voi kestää vähintään vuoteen 2023 saakka. Siinä ajassa moni perhe on köyhtynyt ja moni kunta on joutunut supistamaan harrastustarjontaa, sosiaali- ja terveydenhuoltopalvelujen tasoa ja monia muita palveluita.

Kuljetusyrityksen tarkastusvelvoitetta koskevat huomiot ja mahdolliset ehdotukset?

-

Matkustajaan kohdistuvat velvollisuudet: huomiot ja mahdolliset ehdotukset?

Tällaisenaan laki tarkoittaa sitä että kolmeksi vuorokaudeksi Lappiin saapuva matkustaja voi lähteä suoraan lentokentältä kauppaan, osallistua alueen aktiviteetteihin ja käydä jo ensimmäisenä iltana ravintolassa ruokailemassa. Mikäli matkailija viipyy alueella neljä vuorokautta, joutuu hän siirtymään suoraan perheineen majoitusyksikköön ja viipymään siellä tiloista poistumatta kolme vuorokautta, toivomaan että pääsee 72 h jälkeen testiin, odottamaan testitulosta vuorokauden ja päästä viidentenä päivänä päästä nauttimaan lomasta majoitusyksikön ulkopuolelle. Tässä vaiheessa matkailija on kuitenkin jo normaalisti poistumassa alueelta.

Tällä hetkellä meillä ei ole käsitystä miten testit järjestetään, mistä testikapasiteetti löydetään, riittääkö valtakunnallisesti reagenssiainetta tällaiseen massatestaukseen, miten karanteenia voisi valvoa ja millä resursseilla sitä tehtäisiin. Jotta tilanteesta saataisiin kansainvälisten matkanjärjestäjien silmissä mahdollisimman selkeä, esitämme seuraavaa:

Yli 72 h maassa viipyviltä vaadittavasta toisesta testistä ja karanteenista tulee luopua, ellei paikallinen tartuntatautiviranomainen Suomessa toisin määrää perustuen riskiarvioon.

Esitämme myös että valtioneuvosto antaa asetuksen, jolla riskienhallintamallin mukaisessa matkustuskuplassa toteutettavan ryhmämatkan osallistujat määritellään poikkeusryhmäksi, joilta ei edellytetä negatiivista testitulosta Suomeen saapuessa. Jos karanteeni-vaatimus pysyy laissa, esitämme, että matkustuskupla hyväksytään karanteeninomaiseksi olosuhteeksi.

Kohdennetut kysymykset:

Kuljetusyhtiöt: Mitä vaikutuksia näette olevan ehdotetuilla velvoitteilla? Kuinka tarkastusvelvoite olisi parhaiten toteutettavissa? Mitä kustannuksia ehdotus mahdollisesti aiheuttaa? Muita huomioita?

-

Matkailu- ja ravintolapalveluala: Mitä vaikutuksia näette olevan ehdotetuilla matkustajaan kohdistuvilla velvoitteilla? Ovatko ehdotetut toimenpiteet riittäviä? Mahdollistavatko toimenpiteet riittävästi ulkomaan matkailijoiden saapumisen Suomeen ja matkailun terveysturvallisuuden?

Toimenpiteet eivät tällaisinaan mahdollista riittävästi ulkomaisten matkailijoiden saapumista aalueelle. Arvioimme että alueen kokonaismatkailijamäärä vähenee 45-55%. Kotimaan matkailun arvioidaan TEMin juuri julkaiseman tutkimuksen mukaan vähenevän pandemian vuoksi n. 18%. Kotimaan matkailu ei riitä kantamaan Lapin matkailua yli tämän markkinahäiriön. Kittilässä matkailun arvo on noin 150 miljoonaa euroa vuositasolla. Arvoimme mukaan nyt säädetty lakiesitys tulee vaikuttamaan alueella niin että täältä lähtee 58-65 miljoonaa matkailutuloa ja n. 500 henkilötyövuotta. Verotulot vähenevät arviolta 1,9 miljoonaa euroa.

Sisäministeriö: Mikä on ulkomaalaislain ja ehdotettujen säädösmuutosten välinen suhde, erityisesti liittyen matkustajan käännyttämiseen? Mahdollistavatko ehdotetut toimenpiteet sen, että todistus negatiivisesta testitodistuksen mukanaolosta ja tarkastuksesta voidaan toteuttaa riittävällä tavalla?

-

Sosiaali- ja terveysministeriö: Ovatko ehdotetut toimenpiteet välttämättömiä tartuntataudin leviämisen estämiseksi ja terveysturvallisuuden lisäämiseksi matkailualalla? Ovatko toimenpide-ehdotukset riittäviä turvaamaan Suomen terveydenhuollon kapasiteetin riittävyyden? Miten mahdolliset jälkitoimet huolehditaan (valvonta/uusintatestaus)?

-

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos: Millä edellytyksillä Liikenne- ja viestintävirasto voi tehdä päätöksen maa/aluekohtaisesta kuljetusyritystä koskevasta tarkastusvelvollisuudesta?

-

Kivisaari Yrjötapio
Visit Levi - Levin Matkailu Oy, Kittilän ja Levin matkailualueen virallinen
matkailun alueorganisaatio